

LAROX

Sisältö:

Larox lyhyesti	3
Kehitys 1996	3
Hallinto ja johto	4
Larox-konserni	4
Laroxin asiakkaat	5
Toimitusjohtajan katsaus	6-7
Kaivos- ja metallurginen teollisuus	8-9
Kemianteollisuus	10-11
Erikoisprosessit	12
After sales	13
Larox-venttiilit	14
Hallituksen toimintakertomus	15-16
Tuloslaskelmat	17
Taseet	18-19
Rahoituslaskelmat	20
Tilinpäätöksen liitetiedot	21-25
Hallituksen ehdotus voittovarojen käytöstä	26
Tilintarkastuskertomus	26
Tietoja osakkeista	27-28
Konsernin kehitys 1991 - 1996	28
Tunnuslukujen laskentakaavat	29
Osoitteet	30-31

Sijoittajainformaatio 1997

Vuonna 1997 Larox julkaisee vuosikertomuksen lisäksi yhden osavuosisikatsauksen ajalta 1.1.-30.6.1997 keskiviikkona 27.8.1997.

Laroxin muuta sijoittajainformaatiota on tilattavissa Larox Oy:stä, puhelin (05)-668 811, telefax (05)-668 8277, sähköposti info@larox.fi.

Larox Oy:n B-osake noteerataan Helsingin Arvopaperipörssin OTC-listalla. Tiedot osakkeesta on saatavissa internetistä Helsingin Arvopaperipörssin ylläpitämästä palvelusta osoitteesta http://www.hse.fi/suomi_yhtiot_lar.html. Internetissä tietoa Larox-konsernista on myös osoitteessa <http://www.larox.fi>.

Larox lyhyesti

Laroxin tavoitteena on olla luotettava, asiakaslähtöinen, maailmanlaajuisesti ja laadukkaasti toimiva, alansa huippuosaamista edustava yritys. Laroxin toiminta jakautuu nesteen- ja kiintoaineenerotuksen sekä letkuventtiilien liiketoimintoihin. Näille alueille Larox on kehittänyt ratkaisuja, joiden avulla eri prosessiteollisuuden asiakkaat voivat säästää energiaa ympäristöystävällisesti, yksinkertaistaa tuotantoprosessejaan ja parantaa lopputuotteensa laatua. Laroxin päätuotteet ovat automaattiset painesuodattimet, imusuodattimet, sakeuttimet ja letkuventtiilit.

Laroxin toimintaa ohjaavat keskeiset arvot

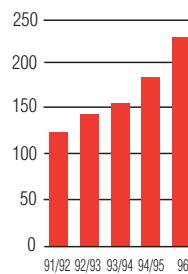
- Asiakaskeskeisyys
  - Luotettavuus
  - Laadukkuus
- Asiantuntemus
  - Reilu peli

Tilikausi 1996

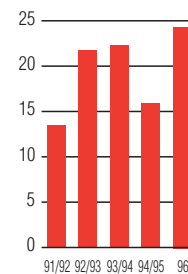
(1 000 mk)	1996	1994-1995 12 kk*	1994-1995 18 kk	Muutos, %
Liikevaihto	233 120	181 771	272 657	28,2
Käyttökate	36 055	27 495	41 242	31,1
% liikevaihdosta	15,5	15,1	15,1	2,7
Liikevoitto	24 415	15 824	23 736	54,3
% liikevaihdosta	10,5	8,7	8,7	20,7
Tulos ennen satunnaisia eriä, tilinpäätössiirtoja ja veroja	16 993	2 383	3 574	613,1
Sijoitetun pääoman tuotto, %	15,8	10,0		58,0
Omavaraisuus, %	26,1	19,8	19,8	31,8
Taseen loppusumma	175 179	206 918	206 918	-15,3
% liikevaihdosta	75,2	113,8		-33,9
Investoinnit	12 281		14 060	-12,7
Henkilöstö keskimäärin	268	257	257	4,3
Liikevaihto/henkilö	870	707		23,1
Tilaukanta 31.12., Mmk	57	75	75	-24,0

* Tilikauden 1994-1995 luvut on suhteutettu 12 kuukaudelle.

Liikevaihto 1991-1996, Mmk

Liikevoitto 1991-1996, Mmk

Hallinto ja johto

Larox Oy:n hallitus: Timo Vartiainen, toimitusjohtaja; Katariina Aaltonen, Teppo Taberman, Nuutti Vartiainen, hallituksen puheenjohtaja ja Toivo Matti Karppanen.

Larox-konsernin johto

Timo Vartiainen, toimitusjohtaja
Katariina Aaltonen, varatoimitusjohtaja, rahoitus ja hallinto
Toivo Matti Karppanen, varatoimitusjohtaja, markkinointi ja myynti

Liiketoiminta-alueet

Nesteen- ja kiintoaineenerotus

Kaivosteollisuus: Jaakko-Juhani Helsto
Kemianteollisuus: Reiner Weidner
Erikoisprosessit: Juha Hujanen
After sales: Kari Suninen

Pohjois- ja Etelä-Amerikka: Matti Muhonen
Eurooppa ja Afrikka: Mikko Häkämies
Kaukoit ja Australia: Pentti Köyljijärvi
IVY-maat: Jyrki Kuukka
Tuotanto: Pentti Puhakka
Tutkimus ja tuotekehitys: Jukka Koskela

Letkuventtiilit

Larox Flowsys Oy: Jukka Aaltonen

Tytär-yhtiöt ja myyntikonttorit

Steven Walters,
Larox, Inc., Yhdysvallat
Larox, Inc. Phoenix, Yhdysvallat
Larox Canada, Kanada
Larox Mexico, Meksiko

Lloyd Holliday,
Larox Pty Ltd, Australia
Larox Pty W.A. Office, Australia

Ian Townsend,
Larox Europe GmbH, Saksa
Larox UK, Iso-Britannia

Matti Muhonen,
Larox Chile S.A, Chile
Larox Chile S.A, Antofagasta, Chile

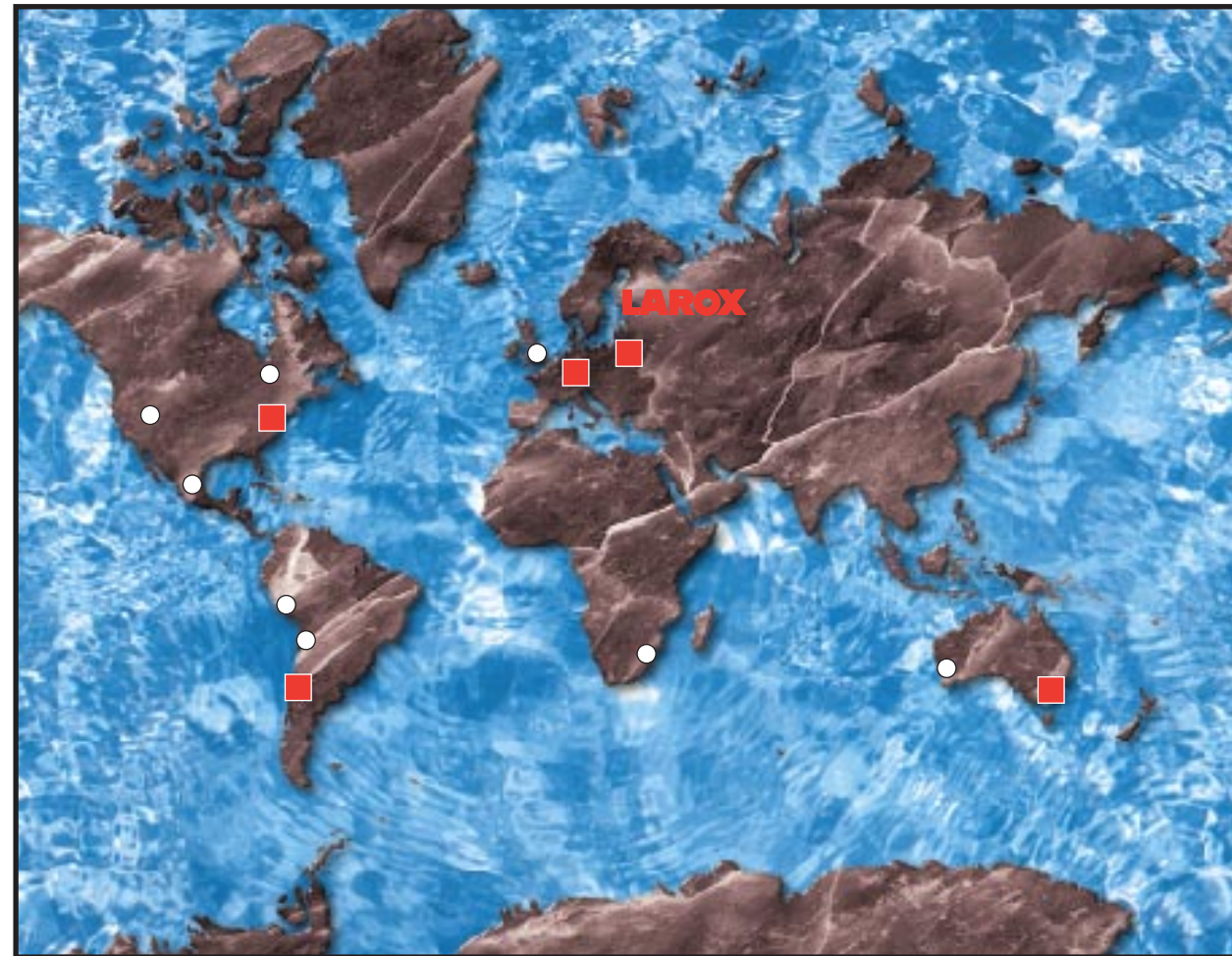
Boguslaw Lubieniecki,
Larox Poland Ltd, Puola

Jukka Aaltonen,
Larox Flowsys Oy

Patrick Jay,
Larox Southern Africa
(Pty) Ltd, Etelä-Afrikka

Martti Hirvonen,
Larox Sucursal Peru, Peru

Jorma Nuutinen,
Larox Region Office
South America, Chile

■ Larox-konserniyhtiö

○ Larox-myyntikonttori

Larox-konserni

Larox-konsernin emoyhtiön Larox Oy:n pääkonttori sijaitsee Lappeenrannassa. Lappeenrannassa sijaitsevat myös konsernin päätuotantolaitokset, jotka valmistavat painesuodattimia nesteen- ja kiintoaineenerotukseen ja letkuventtiileitä kaikille markkina-alueille.

Konserniin kuuluu emoyhtiön lisäksi kuusi tytäryhtiötä ja yhdeksän myyntikonttoria. Konsernin palveluksessa on 268 henkilöä.

Laroxin asiakkaat

Larox on rakentanut toimintaorganisaationsa asiakasryhmiensä ehdoilla. Vuonna 1996 käyttöön otettu uusi organisaatio merkitsee asiakkaiden tuotantoprosessien erityisvaatimusten entistäkin tarkempaa huomioon ottamista prosessiteknologisten ratkaisujen toteutuksessa.

Kaivos- ja metallurginen teollisuus

Larox on yksi maailman johtavista kaivosteollisuuden suodatintoimittajista. Larox on toimittanut satoja suodattimia kaivos- ja metallurgiselle teollisuudelle.

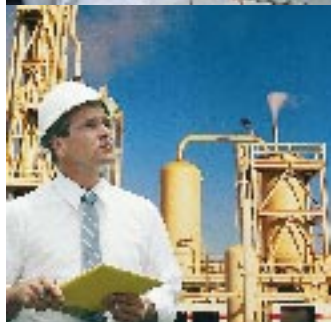
Kemianteollisuus

Laroxin suodatinten käyttö on lisääntynyt nopeasti kemian- sekä lääkeaine- ja elintarviketeollisuudessa lukuisissa erilaisissa prosesseissa.

Erikoisprosessit

Laroxin suodatusteknologiaa sovelletaan yhä useammassa erikoisprosessissa, joihin Laroxin joustavat ratkaisut tuovat strategisia prosessietuja.

After sales

Laroxin After sales hoitaa nopeat ja luotettavat varaosatoimitukset, dokumentoinnin, asennukset ja käyttöönottopalvelut sekä tarjoaa asiakkaille teknisen tuen.

Larox-venttiilit

Larox Flowsys Oy on erikoistunut letkuventtiiliiketoimintaan. Yhtiö toimittaa letkuventtiilejä monille eri toimialoille ympäri maailman.

- **L**arox-konsernin liikevaihto ja kannattavuus kehittyivät erit-
- täin myönteisesti vuonna 1996. Laroxin ydinteknologiaa ja
- laitteita sovellettiin monilla uusilla toimialoilla entistä
- laajemmilla markkinoilla. Myönteistä kehitystä edesauttoivat
- keskittyminen asiakkaiden tarpeisiin, uudistettu organisaatio ja
- edistysaskeleet yhtiön keskeisillä osaamisalueilla.

ERIKOISTUMINEN TUKEE KANNATTAVAA KASVUA

Larox-konserni täyttää syyskuussa 1997 kaksikymmentä vuotta. Olemme kasvaneet kymmenen miljoonan liikevaihdon yrityksestä maailmanlaajuisesti toimivaksi kilpailukykyiseksi vientiyritykseksi.

Laroxin tavoite kasvaa kannattavasti toteutui vuoden 1996 aikana hyvin, mikä antaa meille erinomaisen syyn juhlia 20-vuotispäiväämme. Konsernin liikevaihto kasvoi yli neljänneksen 233 miljoonaan markkaan ja sijotetun pääoman tuotto lähes 16 %:iin. Kuluvan vuoden tavoite on kasvattaa myyntiä edelleen aikaisempien vuosien tahtiin.

Liiketoimintojen jako nesteen- ja kiintoaineenerotukseen sekä letkuventtiilitoimintoihin on parantanut selkeästi kummankin liiketoiminnan mahdollisuuksia menestyä kansainvälisillä markkinoilla.

Nesteen- ja kiintoaineenerotuksessa olemme keskittyneet sellaisiin asiakasprosesseihin, joissa meillä on vankka kokemus, ja joissa voimme tarjota maailman parhaat ratkaisut niin lopputuotteen laadun kuin kokonaiskannattavuudenkin kannalta.

Letkuventtiililiiketoiminta on puolestaan viime vuosien aikana rakennettu kilpailukykyiseksi markkinoinnin, tuotannon ja tuotteiden osalta. Tavoitteena on keskittyä myös venttiileissä sellaisiin asiakasprosesseihin, joissa ratkaisujemme edut ovat selkeitä muihin venttiiliratkaisuihin verrattuna.

Asiakkaiden tarpeet on tunnettava

Tulevaisuuden menestyksen kannalta on oleellista yhä paremmin ymmärtää asiakkaiden tarpeet ja menestystekijät. Asiakkaiden menestyksen tukeminen entistä parempien prosessiratkaisuiden ja laitteiden avulla antaa meille erinomaisen kilpailukyvyn. Kilpailukyvyn takaaminen edellyttää puolestaan erikoistumista huippuosaamisalueillemme.

Tavoitteenamme olevan kasvun saavuttaminen ei onnistu yksin markkinoiden noin 3-5 prosentin vuotuisen kasvun myötä. Lisäkasvua tuovat Laroxin ratkaisujen tarjoamat edut sekä markkinoiden suuren koon avaamat mahdollisuudet.

Valituilla kaivos- ja kemianteollisuuden prosesseilla on erittäin suuri maailmanlaajuinen

markkinapotentiaali. Lisäksi asiakkaamme edustavat maailman huippua omilla alueillaan, mikä mahdollistaa Laroxin kasvun asiakkaiden menestyksen mukana.

Valituilla avainsovelluksilla on myös suuri potentiaali alueilla, joilla prosessien tehostaminen ja ympäristönsuojelu ovat vasta alussa. Tällaisia markkina-alueita ovat esimerkiksi IVY-maat sekä useat Itä-Euroopan, Afrikan, Kaukoidän sekä Etelä-Amerikan maat. Laroxin toiminta on näissä maissa alussa ja tulevaisuuden kasvuodotukset ovat suuret.

Laroxin toimittamien projektien koko on viime vuosina kasvanut. Samalla projektien saaminen vaatii yhä suurempaa joustoa toimitusajoissa ja muissa ehdoissa. Tästä seuraa Laroxille jatkuva tarve toiminnan tehostamiseen ja joustavuuden lisäämiseen. Vuoden 1997 tärkein kehityshanke onkin koko organisaation toiminnan tehostaminen ja tuottavuuden hyvän kehityksen tukeminen.

Tuotantoon tehdyt investoinnit on saatu valmiiksi, joten lähivuosina ei ole tarvetta merkittäviin lisäinvestointeihin. Myöskään asetetut kasvutavoitteet eivät vaadi merkittäviä lisäinvestointeja lähivuosien aikana. Tuotannon tehostaminen sekä läpimenoaikojen ja kiertonopeuksien parantaminen ovat tämän hetken tärkeitä haasteita.

Positiiviselle kehitykselle antaa erittäin hyvät lähtökohdat rahoitusrakenteen vahvistuminen ja taseen selkeä keveneminen, joka näkyy kannattavuuden ja omavaraisuusasteen paranemisena. Tavoite nostaa pääoman tuotto 20 prosenttiin ja omavaraisuusaste 40 prosentin tasolle lähivuosina on mahdollista nykyisellä strategialla.

Laroxin osakkeen kehitys on ollut epä-tasaista koko 1990-luvun. Tämä on seurausta viime vuosien epävakaa tuloskehityksestä. Tulevaisuudessa Laroxin tavoite on maksaa osinkoa vähintään 30 prosenttia tuloksesta. Tuloksen tekoon Laroxilla on nyt hyvät mahdollisuudet.

Päättäneestä hyvästä vuodesta kiitos kaikille asiakkaille, yhteistyökumppaneille, laroxilaisille sekä Laroxin osakkeenomistajille.

Timo Vartiainen

Timo Vartiainen

• L arox on säilyttänyt asemansa johtavana kaivos-, mineraali-
• ja metallurgisen teollisuuden prosessituntijana. Laroxin
• laiteratkaisujen keskeisenä tavoitteena on prosessien opti-
• mointi: asiakkaiden tarpeiden tyydyttäminen ja prosessi-
• odotusten ylittäminen. Larox mahdollistaa asiakkailleen tasaisen
• tuotteiden laadun, tehokkaan tuotannon ja matalat tuotantokus-
• tannukset.

LAROXIN PAINESUODATUS LISÄÄ KAIVOSTEN TUOTTAVUUTTA

Laroxin kaivos- ja metallurgisen teollisuuden liiketoimintaryhmä on erikoistunut kaivosten rikastusprosesseissa ja metallien sekä mineraalien tuotannossa tarvittaviin nesteen- ja kiintoaineenerotusratkaisuihin.

Kaivosteollisuus ottaa jatkuvasti tuotantoon yhä heikompia esiintymiä. Malmin metallipitoisuus laskee, joten sen rikastusprosessille asetetaan yhä suurempia vaatimuksia. Metallipitoisuuksien laskiessa rikastettava malmi joudutaan jauhamaan yhä hienomaksi. Samalla suodatusmenetelmien teho-vaatimukset kasvavat ja yhä useammin riittävän tehon aikaansaamiseksi tarvitaan painesuodatustekniikkaa.

Laroxin painesuodatustekniikalla kyetään saavuttamaan kaivosten rikastusprosesseissa hyvä hyötysuhde. Samalla tekniikka mahdollistaa entistä hienojakoisemman malmirikasteen suodatuksen. Tästä syystä Laroxin painesuodattimet tunnetaan erittäin hyvin juuri kaivosteollisuudessa, joka on tekniikan vanhimpia soveltajia.

Laroxin markkina-asema kaivosteollisuuden painesuodattimien toimittajana on vahva ja markkina-osuus on kasvussa. Suurimmat tekniikan soveltajat ovat muun muassa kupari-, sinkki-, nikkeli- ja lyijyrikastamot.

Pitkällä aikavälillä painesuodatustekniikan edut tulevat kaivosteollisuudessa yhä selvemmiksi. Perinteisen rikastusprosessin vaatimat jätealtaat täyttyvät aikanaan, mikä edellyttää joko rikastamon sulkemista, altaiden laajentamista – tai jätteen suodatusta. Laroxin tekniikalla lietemäinen vaahdotusjäte on suodatuksen jälkeen kasattavissa vuoreksi eikä jäteallasta tarvita lainkaan. Prosessin neste voidaan suodatuksen jälkeen palauttaa uu-

delleen käyttöön ja myös vaahdotusjätettä voidaan usein hyödyntää myöhemmin.

Metallurginen teollisuus mukana samassa kehityksessä

Myös metallurgisessa teollisuudessa Laroxin tekniikan soveltaminen etenee nopeasti. Metallurgisissa tehtaissa sovelluskohteita painesuodattimille on tyypillisesti paljon. Tuotantoprosessit ovat monimutkaisia ja kunkin metallin tuotannossa on oma tuotantomenetelmänsä, joissa on lukuisia suodatusvaiheita.

Tällaiseen ympäristöön Laroxin tekniikka sopii säädettävyytensä ja automaattisen toimintansa vuoksi hyvin. Tekniikan etuna on erittäin hyvä suodatustulos pienellä energian ja veden kulutuksella.

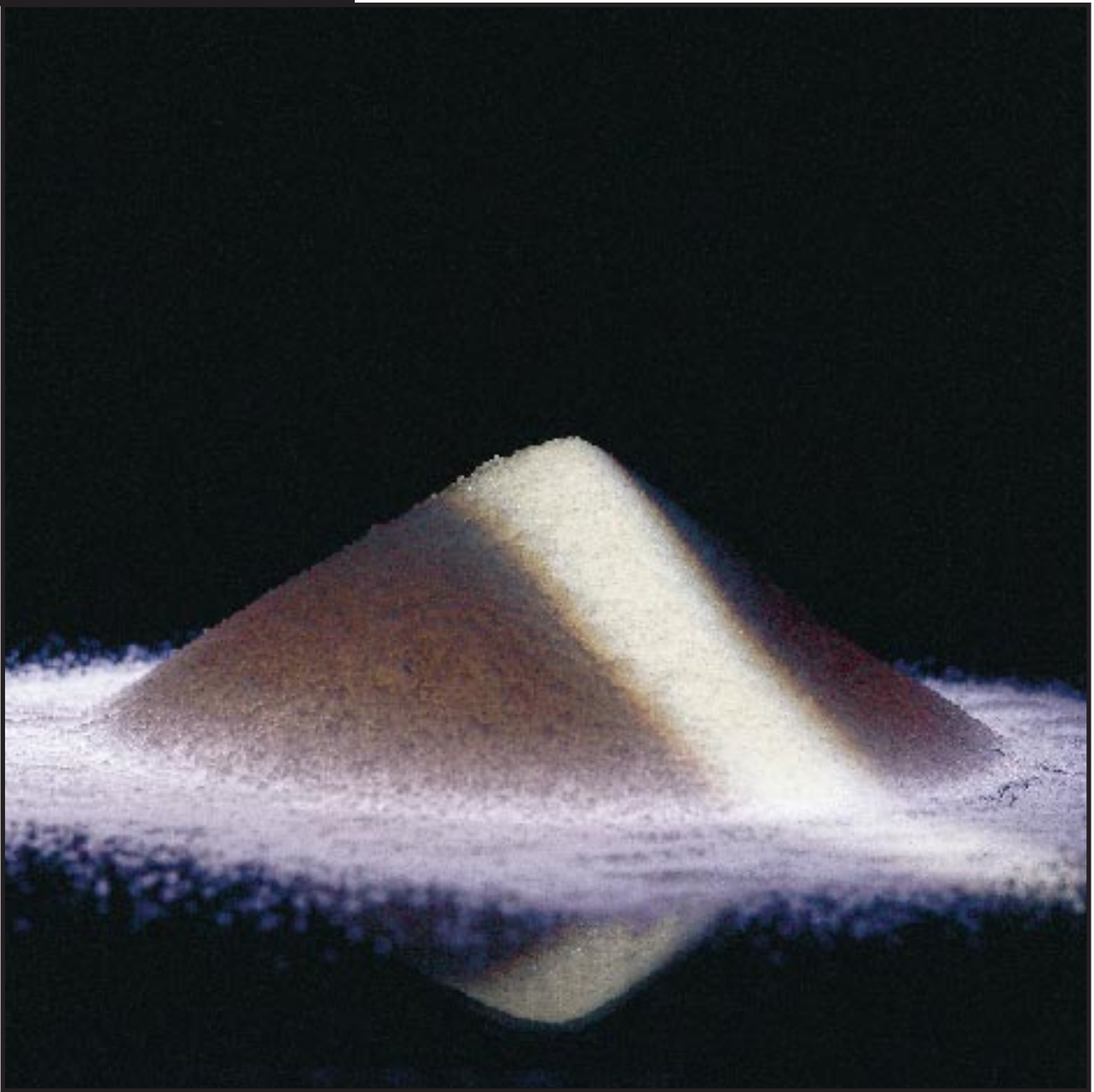
Perusmetallien tuotanto on luonteeltaan bulkkituotantoa, jonka kannattavuuteen vaikuttaa suuresti tuotannon tehokkuus. Painesuodatusmenetelmää käytettäessä tehokkuus on selkeästi parempi kuin muilla kuivausmenetelmillä toteutetuissa prosesseissa. Lisäksi investointi- ja ylläpitokustannukset jäävät usein pienemmiksi.

Painesuodatustekniikan edistyksellisyden ansiosta sen kysyntä on jatkuvassa kasvussa kaivos- ja metallurgisessa teollisuudessa. Kysyntää rajoittavat maailmanmarkkinahintojen vaihtelusta aiheutuvat viiveet investoinneissa, jotka kuitenkin pitkällä aikavälillä tasaantuvat metallien kulutuksen kasvun myötä. Laroxin tavoitteena on vahvistaa markkina-asemaa rikasteiden suodatuksessa sekä laajentaa sovelluskantaa metallurgisessa teollisuudessa.

Jaakko-Juhani Helsto

Larox tarjoaa kemian-, elintarvike- ja lääkeaineteollisuudelle toimintaa tehostavia ja tuottavuutta parantavia laiteratkaisuja. Nesteen- ja kiintoaineenerotuksessa Laroxin ratkaisut ovat useissa kemian prosesseissa osoittautuneet perinteisiä menetelmiä tehokkaammiksi. Esimerkiksi bulkkikemikaalien, pigmenttien, muovien, entsyymien ja tärkkelyksen valmistuksessa Laroxin ratkaisut merkitsevät korkeampaa laatua, parempaa kannattavuutta ja puhtaampia prosesseja.

BIOTEKNIikka AVAA LAROXILLE UUSIA MARKKINOITA

Vuonna 1996 Laroxin kemianteollisuuden liiketoimintaryhmän merkitys kasvoi. Ryhmä keskittyy kolmeen päätoimialaan: elintarviketeollisuuteen, biotekniisiin prosesseihin ja varsinaiseen kemianteollisuuteen. Näillä toimialoilla toimivat yritykset pyrkivät jatkuvasti tehostamaan tuotantoprosessejaan ja vähentämään toimintansa ympäristörasitusta – molemmat tavoitteita, joissa Laroxin tekniikka on parhaimmillaan. Kiinnostus on lisääntynyt erityisesti Laroxin bioteknisten prosessien ratkaisuja kohtaan.

Lääkeaineteollisuudessa vahva jalansija

Bioteknisistä prosesseista suurimpia sovelusalueita Laroxin tekniikalle on lääkeaineteollisuus, jossa Laroxin painesuodatuksen suosio kasvaa edelleen sen tuoman parhaan suodatustuloksen ja tehokkaimman prosessin ansiosta.

Antibioottien tuotannossa painesuodatus-tekniikkaa pidetään parhaana vaihtoehtona. Peruslääkeaineiden kuten juuri antibioottien kysyntä kasvaa maailmalla jatkuvasti. Samaan aikaan merkittävä määrä viime vuosina kehitettyjä bioteknisiä tuotteita on tulossa tuotantovaiheeseen. Näissä uusissa prosesseissa Laroxin painesuodatustekniikka on usein ensisijainen ratkaisu hyvän säädettävyytensä ja tehokkuutensa ansiosta.

Ensi vuosisadan elintarviketeollisuuden tekniikkaa

Viime vuosina elintarviketeollisuudessa on lisääntynyt tarve vähentää tuotantoprosessin energiankulutusta ja ympäristörasituksia. Laroxin tekniikalla voidaan vähentää sekä veden kulutusta että tarvittavan sähköenergian määrää. Välillisesti myös prosessien päästöt ilmaan vähenevät lämpöenergian tarpeen vähentyessä.

Teollistuneissa länsimaissa on alkanut elintarviketeollisuuden koventuneen kilpailun

myötä tuotantoprosessien uudistamisvaihe. Perinteinen tekniikka ei enää riitä tuottavuus- ja tehokkuusvaatimusten täyttämiseen. Kehityksen myötä Laroxin tekniikalle on avautunut uusia markkinoita sekä Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa.

Useimmissa kehitysmaissa ja Kaukoidän runsasväkisissä maissa investointien painopiste on ihmisravinnoksi käytettävän ruoan tuotantoprosessien infrastruktuurin rakentamisessa. Ensi vuosituhanneelta tultaessa ruoan tuottamiseen tarvitaan entistä tehokkaampaa ja ympäristöystävällisempää tekniikkaa. Laroxille tämä kehitys luo pitkän aikavälin kasvupotentiaalin.

Laatua kemian prosesseihin

Kemianteollisuuden prosesseissa Laroxin tekniikka tunnetaan erittäin hyvästä suodatustuloksesta. Kemianteollisuudessa hyvä suodatustulos on erityisen tärkeää, sillä prosesseissa kerätään tyypillisesti talteen sekä kiintoaine että neste. Kuiva kiintoaine ja kirkas suodos parantavat lopputuotteen laatua ja prosessin tuottavuutta. Laroxin tekniikka onkin tunnettu hyvän suodatustuloksen tuomasta poikkeuksellisesta prosessien tehostuskyvystä.

Kemian prosesseissa Laroxin tekniikkaa on sovellettu erityisesti pigmenttiteollisuudessa, jossa painesuodatustekniikkaa pidetään parhaana nesteen ja kiintoaineen erotuksen menetelmänä prosesseja optimoitaessa. Myös kemian alan bulkkituotteiden tuotannossa Larox on vahvistanut asemiaan parhaana keinona tuottavuuden kasvattamiseksi ja tuotantovolyymien lisäämiseksi.

Aiomme kasvattaa sovelluskantaamme nykyisiin menestyksellisiin sovelluksiimme tukeutuen ja vahvistaa siten Laroxin tekniikan asemaa kemianteollisuuden ensisijaisena suodatusvaihtoehtona.

Reiner Weidner

ERIKOISPROSESSIT

suodatustekniikan laajat sovellusmahdollisuudet. Tekniikan avulla on ratkaistu useissa keskenään hyvin erilaisissa prosesseissa vaikeita tuotannon ongelmia luotettavasti. Useissa tapauksissa lopputulos on ollut aiempaa toteutusta parempi paitsi lopputuotteen laadun, myös prosessissa tarvittavan energian määrän ja prosessin ympäristövaikutusten osalta. Suodattimien automaattinen toiminta ja hyvä säädettävyys avaavat jatkuvasti uusia mahdollisuuksia tekniikan sovellusalueen laajentamiselle.

Parhaat hyödyt erikoisprosessien liiketoiminta-alueella saavutetaan sellaisissa kohteissa, joissa suodatin on strategisesti tärkeä suuremman prosessin osa. Usein tällaisissa tapauksissa koko prosessin toimivuus olisi huono tai prosessi ei toimisi lainkaan ilman painesuodatinta. Erikoisprosessien liiketoiminta-alue etsii tällaisia sovelluskohteita parhaillaan muun muassa rikkivedyn poistoon suunnitelluista järjestelmistä ja elintarviketeollisuuden sovelluksista.

PAINESUODATUKSEN SOVELLUSALUE LAAJENE E

Juha Hujanen

Larox erikoisprosessit -liiketoiminta-alueen tehtävänä on soveltaa Laroxin painesuodatustekniikka uusille sovellusalueille. Tyypillisiä erikoisprosessien ratkaisuja ovat muun muassa Sulfapress-suodatusjärjestelmät Sulferox®-rikinpoistojärjestelmiin.

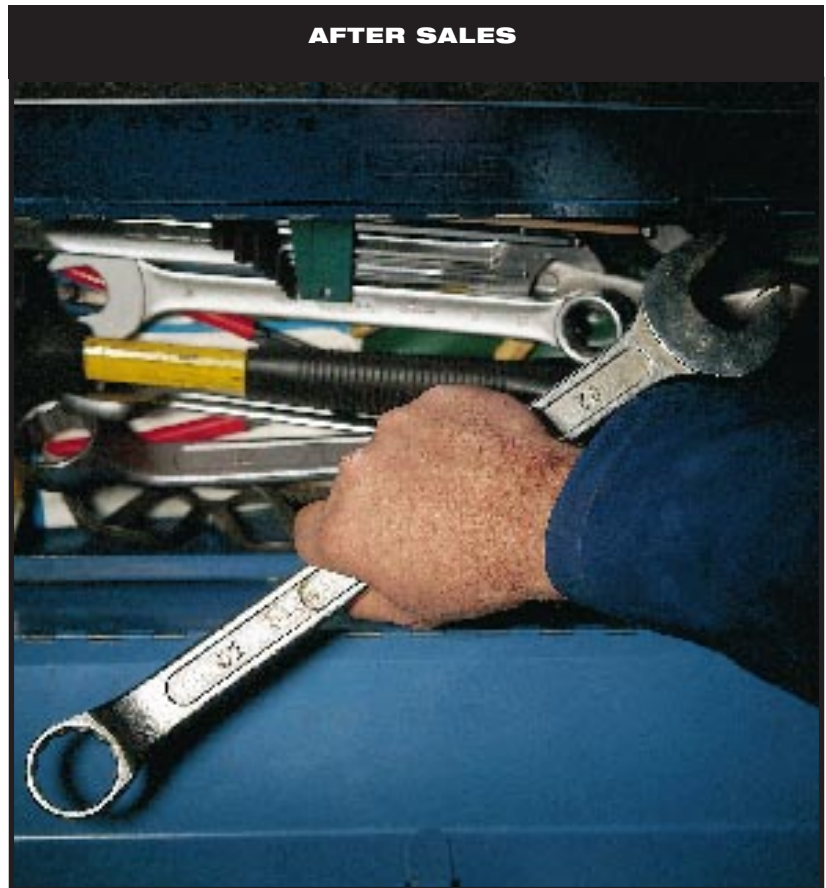
Erikoisprosessien liiketoiminta-alueen toiminnan perustana ovat Laroxin paine-

Vuoden 1997 aikana erikoisprosessien operatiivinen toiminta integroidaan Laroxin muihin strategisiin liiketoiminta-alueisiin. Tavoitteena on etsiä uusia sovellusmahdollisuuksia ensisijaisesti sellaisilta aloilta, jotka liittyvät jo olemassa oleviin sovelluksiin, esimerkiksi saman jalostusprosessin eri vaiheissa.

Laroxin After sales -liiketoimintaryhmän vastualueeseen kuuluvat painesuodattimien asiakkaan luona tapahtuva kokoonpano ja asennukset, käyttöönottopalvelut, huolto ja kunnossapito sekä varaosahuolto. Lisäksi ryhmä tuottaa painesuodattimien dokumentaation ja kouluttaa asiakkaan edustajat painesuodattimien käyttöön. Ryhmä toimii maailmanlaajuisesti.

After sales -ryhmä on toiminut omana itsenäisenä yksikkönään vuoden 1996 alusta. Valtaosa ryhmän liikevaihdosta tulee vielä varaosapalveluista, mutta tulevaisuudessa muiden palveluiden osuuden ennakoidaan kasvavan nopeimmin.

Ryhmän henkilöstö on jatkuvassa yhteydessä olemassa oleviin asiakkaisiin ja muodostaa näin luonnollisen yhteydenpitokanavan sekä suodatinmyynnin että tuotekehityksen tueksi. Laroxin tuotteet toimivat tyypillisesti ratkaisevan tärkeinä prosessin osina asiakkaiden tuotannossa. Painesuodattimen häiriöttömän ja tehokkaan toiminnan takaa-

PALVELUT TUOVAT KILPAILUKYKYÄ

minen on näin yksi Laroxin After sales -organisaation päätehtäviä.

Toimiva After sales -organisaatio antaa Laroxille aikaisempaa paremmat kilpailuedellytykset maailmanmarkkinoilla. After sales -toimintojen ryhmittäminen omaksi liiketoiminta-alueekseen mahdollistaa myös palvelujen ja palvelutason standardoinnin maailmanlaajuisesti. Samalla toiminnot muodostavat oman globaalitulosyksikön ja sen toiminnan kustannustehokkuus ja tuottavuus saadaan esiin. Näin myös toiminnan optimointi ja kehittäminen on mahdollista.

After sales -ryhmän palvelujen kysyntää lisää asiakkaiden halu pienentää omia kunnossapitokustannuksiaan sekä koulutuksen avulla että siirtämällä osa huolto- ja kunnossapitotoimista suodatintuottajan tehtäväksi. Trendi huoltotoimintojen siirtämiseen La-

roxin hoidettavaksi on selvin niillä aloilla, joilla on jo perinteisesti vähän henkilöstöä tuotantotehtävissä.

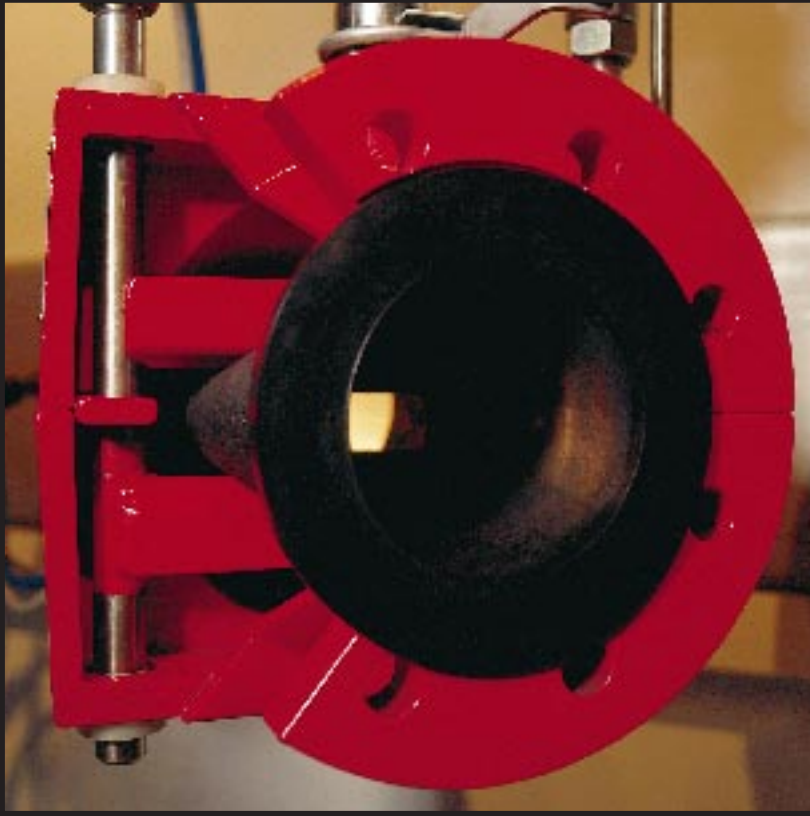
Kehityksen myötä Laroxin kannalta tärkeäksi kilpailutekijäksi nousee palveluorganisaation kyky ennakoida asiakkaan tarpeita sekä kyky palvella nopeasti ja asiantuntevasti. Larox on rakentanut oman After sales -organisaationsa 11 eri maassa sijaitsevan tytäryhtiön ja myyntikonttorin avulla kattavaksi. Kussakin maassa asiakasta palvelee paikallinen Laroxin kouluttama henkilöstö.

Lähitulevaisuudessa Larox After sales rakentaa toimintaansa edelleen asiakaslähtöisesti. Varaosahuollossa tehostetaan logistista järjestelmää ja varastointia sekä painotetaan alkuperäisosien käytännön kustannusetuja kunnossapidon kokonaiskustannuksissa.

Kari Suninen

LAROX-VENTTIILIT

vista tuotteista laatunsa ansiosta. Larox-venttiilien kilpailuina ovat erittäin hyvä kulutuskestävyys, tiiveys sekä tukkeutumattomuus. Larox-venttiileillä on laaja sovelluskirjo ja tuotevalikoima sekä kattava edustajaverkosto.

Sirpaleiset markkinat

Maailman letkuventtiilimarkkinat ovat sirpaleiset. Markkinoilla toimii tyypillisesti useita paikallisia valmistajia sekä jakelijoita, jotka kilpailevat keskenään vain tiettyjen markkina-alueiden sisällä. Larox Flowsys Oy:n tapaan maailmanlaajuisesti omaa markkina-asemaansa kehittäviä valmistajia on vain muutama eikä yhdenkään asema ole määräävä.

Toinen leimallinen piirre erikoisventtiilimarkkinoilla on se, että samoja venttiileitä voidaan myydä useille eri toimialoille. Oleellista on kyky muuntautua kunkin prosessin olosuhteiden ja väliaineen mukaan, mikä edellyttää laajaa tuotevalikoimaa.

LAROX-VENTTIILIEN MONIKÄYTTÖISYYS AVAA MONTA ETENEMISSUUNTAA

Jukka Aaltonen

Larox Flowsys Oy on erikoistunut letkuventtiiliteknikan kehittämiseen sekä letkuventtiilien valmistukseen ja myyntiin. Yhtiö toimii maailmanlaajuisesti ja toimittaa Larox-venttiilejä useille toimialoille. Suurimmat asiakasryhmät ovat kaivos- ja mineraaliteollisuus sekä niihin liittyvä prosessiteollisuus, puunjalostusteollisuus, kemianteollisuus sekä jäte- ja prosessivesien käsittelylaitokset.

Laroxin venttiililiiketoiminnan tavoitteena on ratkaista asiakkaiden prosessiputkistojen sulkua- ja säätöongelmia letkuventtiiliteknikkaa soveltaen. Yhtiö etsii määrätietoisesti kohteita, joissa muut venttiiliratkaisut eivät toimi kunnolla, ja joissa Larox-venttiilien edut tulevat parhaiten esiin.

Markkinoilla Larox-venttiili on tyypillinen erikoistuote, joka eroaa kilpailevista vastaa-

Venttiilimarkkinoiden luonteen vuoksi Larox Flowsys Oy:n tapaisella pienellä valmistajalla on useita vaihtoehtoisia liiketoiminnan kehittämismahdollisuuksia. Yhtiön päätös erikoistua vaikeisiin sovelluksiin ja niiden ratkaisemiseen letkuventtiiliteknologialla perustuu siihen, että vaativissa kohteissa on saavutettavissa paras asiakastyytyväisyys sekä merkittävä profiloitumisen kautta syntyvä kilpailuetu muihin valmistajiin nähden.

Viimeisen kolmen vuoden aikana Larox Flowsys Oy on hionut tuotantonsa ja tuotteistonsa hyvään kuntoon. Tulevina vuosina kehitystoiminnan painopiste on tuotekehityksen ohella myyntiverkostossa tavoitteena vahvistaa valittua strategiaa ja lisätä myyntiä erityisesti vanhojen asiakkaiden sovelluskantaa laajentamalla.

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

Yleiskatsaus

Laroxin tilikausi 1.1.1996 - 31.12.1996 oli hyvä. Larox-konserni saavutti vuodelle 1996 asetetut tavoitteet. Osavuositulosyksessä tehty ennuste liikevaihdon kasvusta ja positiivisesta tuloskehityksestä toteutui. Konsernin liikevaihto kasvoi 28,2 prosenttia edellisestä vuodesta 233,1 mmk:aan. Liikevaihto/henkilö nousi 707 tmk:sta 870 tmk:aan. Käyttökate ja liikevoitto paranivat ja konsernin tulos ennen satunnaisia eriä, tilinpäätössiirtoja ja veroja nousi 17,0 mmk:aan edellisvuoden 3,6 mmk:sta (2,4 mmk, suhteutettu 12 kuukaudelle). Konsernin kannattavuus parani sijoitetun pääoman tuotolla mitaten 15,8 prosenttiin edellisvuoden 10 prosentista. Omavaraisuusaste nousi 19,8 prosentista 26,1 prosenttiin.

Liiketoiminta

Laroxin valitsema strategia keskittyä vain tietyille teollisuudenaloille on osoittautunut oikeaksi. Keskittymisen ansiosta voitiin kaivosteollisuuden kasvanut kysyntä hyödyntää täysimääräisesti. Kauden aikana myös elintarviketeollisuudelle suunnattujen uusien suodatusratkaisujen kysyntä kasvoi merkittävästi.

Edellisen vuoden tapaan 91 prosenttia liikevaihdosta tuli Suomen rajojen ulkopuolelta. Liikevaihto jakautui seuraavasti: Pohjois-, Keski- ja Etelä-Amerikka 48,5 prosenttia, Eurooppa ja Afrikka 31,1 prosenttia sekä Kaukoit ja Australia 20,4 prosenttia. Konserni vahvisti asemiaan erityisesti Etelä- ja Pohjois-Amerikassa.

Konsernin tilauskanta oli tilikauden päättyessä 57 mmk (75 mmk).

Konsernirakenteen muutokset

Konsernin rakenteessa ei tapahtunut oleellisia muutoksia. Tilikauden alussa Puolaan perustettu tytäryhtiö huolto- ja asiakaspalvelun ja venttiilimyynnin parantamiseksi on käynnistynyt hyvin. Yhtiön vastuualuetta on päätetty laajentaa kattamaan myös suodattimien myynnin, minkä vuoksi Puolassa toiminut myyntikonttori lopetetaan vuoden 1997 alusta päällekkäisten kustannusten karsimiseksi.

Kiinassa olevan osakkuusyhtiön toiminta ei täyttänyt odotuksia tilikauden aikana ja sen toiminta oli tappiollista. Pienen volyymin vuoksi yrityksen taloudellinen merkitys Laroxille on pieni. Osuus tilikauden 1996 tappiosta on kirjattu tuloslaskelmaan ja taseeseen.

Nesteen- ja kiintoaineenerotuksen tuotekehityksestä vastannut 100 prosenttisesti Larox Oy:n omistama tytäryhtiö Konstruktioinsinöörit Oy yhdistetään emoyhtiö Larox Oy:hyn vuoden 1997 alusta.

Tulos ja kannattavuus

Konsernin kannattavuus parani edellisvuodesta volyymin kasvun ja rahoitustuloksen parantumisen ansiosta.

Konsernin käyttökate oli 36,1 mmk, edellisvuonna 41,2 mmk (27,5 mmk suhteutettu 12 kuukaudelle), ollen 15,5 prosenttia liikevaihdosta, edellisvuonna 15,1 prosenttia. Konsernin poistot olivat 11,6 mmk, edellisvuonna 17,5 mmk (11,7 mmk/12 kk). Poistojen osuus liikevaihdosta oli 5,0 prosenttia. Liikevoitto oli 10,5 prosenttia liikevaihdosta, edellisvuonna 8,7 prosenttia. Nettorahoituskulut olivat 7,4 mmk, edellisvuonna 20,2

mmk (13,4 mmk/12 kk), ollen 3,2 prosenttia liikevaihdosta, edellisvuonna 7,4 prosenttia.

Tulos ennen satunnaisia eriä, tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 17,0 mmk, edellisvuonna 3,6 mmk (2,4 mmk/12 kk), joka oli 7,3 prosenttia liikevaihdosta, edellisvuonna 1,3 prosenttia. Tilikauden tulos oli 5,2 mmk voitollinen, edellisvuonna 0,8 mmk (0,5 mmk).

Yhtiön oman pääoman tuotto parani 31,9 prosenttiin edellisvuoden 1,4 prosentista. Sijoitetun pääoman tuotto oli 15,8 prosenttia, edellisvuonna 10,0 prosenttia. Osakekohtainen tulos nousi 0,22 markasta 5,05 markkaan.

Edellisen tilikauden aikana tehdyt konsernirakenteen muutokset ja panostus liiketoiminnan kehittämiseen osoittautuivat kauden aikana onnistuneiksi.

1990-luvun alussa konsernille asetetut tavoitteet taserakenteen keventämiseksi on nyt pääosin saavutettu. Taseen keventyminen näkyy myös rahoituskustannusten alentumisena ja vakavaraisuuden parantumisena. Päättyneellä tilikaudella konserni on tehnyt satunnaisissa erissä 8,2 mmk:n poiston kaivos-toiminnan investoinnistaan. Taseeseen jäljelle jäänyt 6 mmk on kaivosyhtiön arvioitu käypä arvo. Perussa sijaitsevan kaivosyhtiön tuotannollinen toiminta on ollut pysäytettynä vuoden 1991 alusta. Yhtiö on huolehtinut tuotantolaitoksen kunnossapidosta ja vartioinnista sekä valtausoikeuksistaan. Konsernin tavoitteena on myydä kaivosyhtiö.

Rahoitus ja rahoitusasema

Konsernin rahoitusasema parani merkittävästi tilikauden aikana.

Omavaraisuus nousi 26,1 prosenttiin edellisvuoden 19,8 prosentista. Nettovelkojen osuus liikevaihdosta oli 42,1 prosenttia. Suhteellinen velkaantuneisuusaste laski 88,6 prosentista 53,9 prosenttiin. Rahoitusrakenne parani luottojen uudelleenjärjestelyjen ansiosta: pitkäaikaisten velkojen osuus kasvoi 7,2 mmk ja oli 54,8 mmk ja lyhytaikaisen velkojen osuus pieneni 43,5 mmk ja oli 75,9 mmk. Nettorahoituskulut vähenivät merkittävästi edellisestä vuodesta ja olivat 7,4 mmk, edellisvuonna 20,2 mmk (13,4 mmk/12 kk). Nettorahoituskulujen osuus liikevaihdosta oli 3,2 prosenttia, edellisvuonna 7,4 prosenttia. Maksuvalmius parani tilikauden aikana.

Investoinnit

Konsernin investoinnit olivat 12,3 mmk, edellisvuonna 14,1 mmk. Investoinnit olivat normaaleja korvausinvestointeja 2,3 mmk:n tuotannon konttorirakennusta lukuunottamatta. Edellisvuoden merkittävimmät investoinnit, uusi tutkimuskeskus ja tuotannon hitsausrobotti on saatu onnistuneesti käyttöön. Olemassa-oleva tuotantokapasiteetti riittää tyydyttämään kasvavan kysynnän ilman suuria investointeja lähitulevaisuudessa.

Tutkimus ja tuotekehitys

Konsernin panostus tutkimus- ja tuotekehitykseen oli noin 8 mmk, edellisvuonna noin 15 mmk.

Henkilöstö

Konsernin henkilöstön määrä oli keskimäärin 268, edellisvuonna 257 ja emoyhtiön 171, edellisvuonna 168. Konsernin maksamat palkat olivat 44 mmk, edellisvuonna 52,0 mmk (34,7 mmk/12 kk),

jossa osapalkkioiden osuus 2,3 mmk. Konsernin emo- ja tytäryhtiöiden toimitusjohtajille ja hallituksen jäsenille maksetut palkat olivat 4,2 mmk, edellisvuonna 5,9 mmk (3,9 mmk/12 kk), joista osapalkkioiden osuus 685 tmk, edellisvuonna 647 tmk (431 tmk/12 kk).

Osakeantivaltuudet

Yhtiön hallituksella ei ole voimassa olevia yhtiökokouksen myöntämiä osakeantivaltuuksia.

Tulevaisuuden näkymät

Konsernin taloudellisen kehityksen odotetaan olevan pitkällä aikavälillä myönteistä. Keskittyminen tiettyihin erikoisosaamista vaativiin prosessiratkaisuihin parantaa asiakaspalvelua, joka puolestaan lisää kilpailukykyä maailmanmarkkinoilla. Laroxin valitsemilla kaivos- ja kemianteollisuuden prosesseilla on suuri markkinapotentiaali. Laroxin asiakkailleen tarjoamien ratkaisujen edut sekä markkinoiden suuri koko luovat hyvät mahdollisuudet saavuttaa tavoitteeksi asetettu 20 prosentin vuosikasvu. Energiaa säästävien ja ympäristöystävällisten ratkaisujen merkitys kasvaa jatkuvasti. Laroxille uusia mahdollisuuksia avaavat uudet markkina-alueet, joissa ympäristöasioista huolehtiminen on vasta alullaan. Epävarmuutta lähitulevaisuuden kehityksestä aiheuttaa asiakkaiden investointien ajoitus, minkä vaikutus pidemmällä aikajaksolla kuitenkin tasaantuu volyymin kasvaessa.

Laroxin venttiiliiketoiminta on myös kehittynyt myönteisesti. Tavoitteena on keskittyä sellaisiin asiakasprosesseihin, joissa ratkaisujemme edut ovat selkeät ja kilpailukykyiset.

Laroxin viimeisen 5 vuoden aikana saavuttama yli 17 prosentin keskimää-

räinen vuosikasvu asettaa toiminnan tehostamisen ja tuottavuuden parantamisen yhdeksi tärkeimmistä kehityshankkeista seuraaville vuosille.

Konsernin tavoitteena on olla luotettava, asiakaslähtöinen, maailmanlaajuisesti ja laadukkaasti toimiva, alansa huippuosaamista edustava yritys. Larox-konsernin tavoitteena on kasvaa kannattavasti vuosittain 20 prosenttia. Tulevaisuuden tavoite on tehostaa toimintaa siten, että liikevaihto/henkilö nousee 1 mmk:aan sekä sijoitetun pääoman tuotto 20 prosentin tasolle. Vakaavaraisuustavoitteena on päästä 40 prosentin omavaraisuuteen.

T U L O S L A S K E L M A T

(1000 mk)	Konserni		Larox Oy	
	1.1.-31.12.1996	1.7.1994-31.12.1995 (18 kk)	1.1.-31.12.1996	1.7.1994-31.12.1995 (18 kk)
Liikevaihto	233 120	272 657	165 848	186 904
Valmisteveraston lisäys	-8 062	7 358	-8 818	5 415
Siirto omaan käyttöön	4 199		4 199	
Liiketoiminnan muut tuotot	576	1 105	1 439	1 214
Kulut				
Aineet, tarvikkeet, tavarat;				
Ostot tilikauden aikana	85 992	112 870	60 214	76 199
Varastojen muutos	379	-11 382	1 199	-5 694
Ulkopuoliset palvelut	5 002	6 754	4 946	5 554
Vuokrat	1 651	1 857	331	134
Henkilöstökulut	56 181	69 302	34 255	41 479
Osuus osakkuusyhtiöiden tappioista	752	200		
Muut kulut	43 821	60 277	30 538	44 025
	193 778	239 878	131 483	161 697
Käyttökate	36 055	41 242	31 185	31 836
Poistot				
Käyttöomaisuudesta ja muista				
pitkävaikutteisista menoista	11 152	16 773	8 913	14 475
Konserniaktiivan poisto	488	733	0	0
	11 640	17 506	8 913	14 475
Liikevoitto	24 415	23 736	22 272	17 361
Rahoitustuotot ja -kulut				
Osinkotuotot	0	0	7 324	0
Korkotuotot pitkäaik.sijoituksista	363	1 325	1 224	1 124
Kurssierot	191	-5 203	287	-5 601
Korkokulut	7 320	14 724	6 680	13 899
Muut rahoituksen tuotot ja kulut	-656	-1 560	-781	-1 196
	-7 422	-20 162	1 374	-19 572
Tulos ennen satunnaisia eriä	16 993	3 574	23 646	-2 211
Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	8 181	19	8 181	0
	8 181	19	8 181	0
Tulos ennen varauksia ja veroja	8 812	3 555	15 465	-2 211
Poistoeron muutos	0	0	-2 230	3 323
Vapaaehtoisten varausten muutos	0	0	4 507	1 500
Vähemmistöosuus	-96	-102	0	0
Välittömät verot	3 566	2 637	3 349	709
Tilikauden tulos	5 150	816	14 393	1 903

T A S E E T

(1000 mk)	Konserni		Larox Oy	
	31.12.1996	31.12.1995	31.12.1996	31.12.1995
VASTAAVAA				
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	4 258	5 375	476	894
Konserniaktiiva	733	1 221	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot	3 942	6 194	3 533	5 692
Ennakkomaksut	0	96	0	0
	8 933	12 886	4 009	6 586
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	8 848	8 848	6 589	6 589
Rakennukset ja rakennelmat	35 785	32 033	33 187	30 937
Koneet ja kalusto	22 228	21 302	14 861	12 909
Muut aineelliset hyödykkeet	254	351	46	89
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	0	235	0	235
	67 115	62 769	54 683	50 759
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Tytäryhtiöosakkeet	0	0	14 512	14 367
Osakkeet ja osuudet	3 196	3 970	4 916	4 916
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	1 242	0	4 271	9 210
	4 438	3 970	23 699	28 493
Arvostuserät	1 265	6 003	1 844	5 326
Vaihto- ja rahoitusomaisuus				
Vaihto-omaisuus				
Aineet ja tarvikkeet	23 785	24 277	17 239	18 439
Keskeneräiset tuotteet	3 054	5 569	3 040	5 514
Valmiit tuotteet/tavarat	15 833	22 126	2 993	9 337
Muu vaihto-omaisuus	3 337	3 075	0	0
Ennakkomaksut	2	18	0	0
	46 011	55 065	23 272	33 290
Saamiset				
Myyntisaamiset	40 388	51 135	33 474	42 658
Lainasaamiset	3	7	23 751	16 880
Siirtosaamiset	3 283	9 189	2 509	5 855
Muut saamiset	759	1 681	270	964
	44 433	62 012	60 004	66 357
Rahat ja pankkisaamiset	2 984	4 214	464	1 251
Vastaavaa yhteensä	175 179	206 918	167 975	192 062

(1000 mk)	Konserni		Larox Oy	
	31.12.1996	31.12.1995	31.12.1996	31.12.1995
VASTATTAVAA				
Oma pääoma				
Sidottu oma pääoma				
Osakepääoma				
Osakepääoma	26 411	26 411	26 411	26 411
Vararahasto	64	64	64	64
Arvonkorotusrahasto	448	448	448	448
	26 923	26 923	26 923	26 923
Vapaa oma pääoma				
Kertyneet voittovarot	9 993	9 813	2 075	2 813
Tilikauden voitto	5 150	816	14 393	1 903
	15 143	10 629	16 468	4 716
Vähemmistöosuus	2 301	2 196	0	0
Varaukset				
Kertyneet ylipoistot	0	0	6 005	4 172
Vapaaehtoiset varaukset				
Siirtymävaraus	0	0	1 943	6 450
Pakolliset varaukset				
Takuuvaraus	663	491	663	491
Vieras pääoma				
Pitkäaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	39 864	32 252	38 715	30 442
Eläkelainat	10 889	11 704	10 888	11 704
Laskennallinen verovelka	2 308	3 015	0	0
Muut pitkäaikaiset velat	1 117	224	713	4 898
	54 178	47 195	50 316	47 044
Lyhytaikainen				
Saadut ennakot	5 073	6 092	3 542	1 664
Ostovelat	8 613	13 553	6 949	9 552
Rahoitusvekselit	26 460	53 167	25 960	53 135
Siirtovelat	14 525	11 663	12 715	8 185
Lainat rahoituslaitoksilta	19 784	33 539	15 532	28 566
Eläkelainat	820	885	820	885
Muut lyhytaikaiset velat	696	585	139	279
	75 971	119 484	65 657	102 266
Vastattavaa yhteensä	175 179	206 918	167 975	192 062

RAHOITUSLASKELMAT

(FIM 1000)	Konserni		Larox Oy	
	31.12.1996	31.12.1995	31.12.1996	31.12.1995
Varojen hankinta				
Tulorahoitus				
Nettovoitto	5 246	918	14 393	1 903
Poistot	11 640	17 506	8 913	14 475
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	752	200	-	-
Varausten muutos	-	-	-2 277	-4 822
Satunnaiset erät	8 181	-19	8 181	-
Tulorahoitus yhteensä	25 819	18 605	29 210	11 556
Pitkäaikaisesta rahoitusomaisuudesta	206	-	-	-
Käyttöomaisuuden myynnistä	1 903	207	80	207
Pitkäaikaisten velkojen lisäyksestä	32 722	-	32 722	-
Arvostuserien muutoksesta	1 325	-240	68	98
Osakeanti	-	-	-	-
	61 975	18 572	62 080	11 861
Varojen käyttö				
Pitkäaikaiseen rahoitusomaisuuteen	1 149	-	8 020	3 677
Investointeihin	12 281	14 101	5 597	13 028
Pitkäaikaisten velkojen vähennykseen	39 559	16 033	42 549	9 258
Osingonjako	2 641	5 660	2 641	5 659
Oikaisuerät	-	198	-	-
	55 630	35 992	58 807	31 622
Nettokäyttöpääoman muutos	2 146	-17 420	-926	-19 761
Siirto omaan käyttöön*	4 199		4 199	
	61 975	18 572	62 080	11 861
Nettokäyttöpääoman muutos				
Rahat ja pankkisaamiset	-1 230	-7 017	-787	-5 795
Lyhytaikainen rahoitusomaisuus	-17 910	9 715	-13 459	9 629
Vaihto-omaisuus	-8 457	19 580	-10 018	11 101
Lyhytaikainen vieras pääoma	29 743	-39 698	23 338	-34 696
	2 146	-17 420	-926	-19 761
Nettokäyttöpääoma 1.1./1.7.	35 252	52 672	10 947	30 708
Nettokäyttöpääoma 31.12.	37 398	35 252	10 021	10 947

* eliminoitu investoinneista ja vaihto-omaisuudesta

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Konsolidointi

Konsernitilinpäätös käsittää emoyhtiö Larox Oy:n sekä kaikki Suomessa ja ulkomailta olevat yhtiöt, joissa Larox Oy:llä on määräysvalta.

Vähemmistön osuudet sekä tuloksista että omista pääomista on esitetty erillisinä erinä tuloslaskelmassa ja taseessa. Osakkuusyhtiön tulos on huomioitu tuloslaskelman kohdassa "osuus osakkuusyhtiön tuloksesta". Konsernitaseessa osakkuusyhtiöosakkeiden hankintamenoa ja konsernin vapaata pääomaa on oikaistu konsernin osuudella hankinnan jälkeen kertyneestä osakkuusyhtiön nettovarallisuudesta.

Tytäryhtiöosakkeiden eliminoinnissa käytetään hankintamenomenetelmää. Ns. ylihinta, joka syntyy kun tytäryhtiön osakkeiden hankintameno ylittää konsernin osuuden hankitun yhtiön omaa pääomasta ja varauksista, aktivoidaan kokonaisuudessaan konserniaktiivaksi ja poistetaan kymmenessä vuodessa.

Konsernin vapaaehtoiset varaukset ja kertyneet poistoerot on kirjattu konsernin vapaaseen pääomaan. Verokannan mukainen osuus on kirjattu laskennalliseksi verovelaksi vastattaviin. Konsernin varauksien ja poistoeron purkamista ei näy konsernin tuloslaskelmassa.

Valuuttamääräiset tapahtumat

Valuuttamääräiset tapahtumat kirjataan kirjanpidossa Suomen markkoiksi käyttämällä tapahtumapäivän voimassa olevaa valuuttakurssia. Tilinpäätöksessä muunnetaan ulkomaan valuuttana olevat varat ja velat Suomen markkoiksi

käyttämällä Suomen Pankin tilinpäätöspäivän keskipurseja.

Konsernitilinpäätöksessä ulkomaisen konserniyhtiöiden tuloslaskelmat on muunnettu Suomen markkoiksi tilikauden keskipurssiin ja taseet Suomen Pankin antamaan tilinpäätöspäivän keskipurssiin.

Kurssierot

Kaikki tilikauden aikana myyntisäämisistä ja ostoveloista, lyhyt- ja pitkäaikaisista veloista sekä saamisista realisoituneet ja realisoitumattomat kurssierot kirjataan tulosvaikutteisesti.

Liikevaihto

Tuotteiden ja palvelusten myynti tulotetaan niiden luovutuksen yhteydessä. Myyntituotoista vähennetään välilliset verot ja myynnin oikaisuerät.

Palkat

Liitetiedoissa oleviin palkkoihin sisältyvät työssäoloajalta maksettujen palkkojen lisäksi loma-ajalta, vapaapäiviltä ja sairausajalta maksetut palkat sekä lomataluurahat ja palvelusvuosi- ym. palkkiot.

Välittömät verot

Välittöminä veroina on tuloslaskelmaan kirjattu tilikauden tulosta vastaavat, arvioidut verot sekä aikaisempien tilivuosien verojen oikaisut.

Vaihto-omaisuus

Kotimaisten konserniyhtiöiden vaihto-omaisuus arvostetaan välittömään hankintamenoon FIFO- periaatetta noudattaen. Ulkomaisten tytäryhtiöiden osalta on käytetty ao. maan menettelyä. Tällä

ei ole olennaista merkitystä konsernin vaihto-omaisuuden arvoon.

Käyttöomaisuus ja poistot

Käyttöomaisuuden kirjanpitoarvot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin lukuunottamatta eräiden maa- ja vesialueiden sekä rakennusten arvonnkorotuksia.

Poistokelpoisesta käyttöomaisuudesta tehdään suunnitelman mukaiset tasapoistot arvioituun taloudelliseen käyttöikään perustuen. Poistoajat perustuvat taloudelliseen käyttöikään seuraavasti: Rakennukset ja rakennelmat 40 vuotta; koneet ja kalusto 4 - 10 vuotta; muut pitkävaikutteiset menot 3-10 vuotta; muut aineelliset hyödykkeet 10 vuotta; aineettomat oikeudet 10 vuotta.

Konsernitilinpäätöksessä huomioon otetut suunnitelman mukaiset poistot muodostuvat konserniin kuuluvien yhtiöiden poistojen summasta lisättyinä konserniaktiivan poistolla.

Arvostuserät

Arvostuserät sisältävät myös aikaisemmilta tilikausilta aktivoidut muiden pitkäaikaisten ulkomaisten lainasaatavien ja velkojen realisoimattomat kurssierot, joista tehdään laina-ajolle jaksotetut poistot. Arvostuserät sisältävät lisäksi konsolidoinnin muuntoerot.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

(1000 mk)	Konserni		Larox Oy	
	1.1.-31.12.1996	1.7.1994-31.12.95 (18 kk)	1.1.-31.12.1996	1.7.1994-31.12.1995 (18 kk)
1. Palkat				
Palkat ja luontaisedut	44 399	51 962	26 864	30 760
josta toimitusjohtajan ja hallituksen palkat ja palkkiot	4 203	5 867	1 873	1 971
Eläkekulut	578	285	67	100
Muut henkilöstökulut	11 204	17 055	7 324	10 619
Yhteensä	56 181	69 302	34 255	41 479
2. Poistot				
Suunnitelman mukaan				
Rakennuksista	683	815	661	783
Koneista ja kalustosta	5 535	5 924	4 073	4 219
Muista aineellisista hyödykkeistä	43	65	43	65
Osakkeista	-	-	-	-
Muista pitkävaikutteisista menoista	3 455	5 102	2 700	4 601
Aineettomista oikeuksista	116	240	116	179
Arvostuseristä	1 320	2 786	1 320	2 786
Kaivostoiminnasta	-	1 842	-	1 842
Konserniaktiivasta	488	732	-	-
Yhteensä	11 640	17 506	8 913	14 475
Suunnitelman mukaisten ja kirjanpidollisten poistojen erotus				
Rakennuksista	2 803	25	2 803	25
Koneista ja kalustosta	-272	-3 030	-573	-3 348
Muista aineellisista hyödykkeistä	-	-	-	-
Muista pitkävaikutteisista menoista	-	-	-	-
Aineettomista oikeuksista	-	-	-	-
Yhteensä	2 531	-3 005	2 230	-3 323
Suunnitelman mukaisten ja kirjanpidollisten poistojen kertynyt erotus				
Rakennuksista	4 672	1 868	4 671	1 868
Koneista ja kalustosta	1 475	1 748	857	1 430
Muista aineellisista hyödykkeistä	2	2	2	2
Muista pitkävaikutteisista menoista	475	475	475	475
Aineettomista oikeuksista	0	0	0	0
Yhteensä	6 624	4 093	6 005	3 775
3. Rahoitustuotot ja -kulut konserniyhtiöille				
Tuotot	-	-	8 479	264
Kulut	-	-	194	416
4. Satunnaiset tuotot ja kulut				
Poisto kaivostoimintaan sitoutuneesta pääomasta	-8 181	-	-8 181	-
5. Laskennalliset verot				
Tilikauden tulosta vastaavat arvioidut verot	-3 223	-2 677	-3 009	154
Aik.tilivuosien verojen oikaisut	253	-1 087	-340	-863
Laskennallisen veroveljan muutos	-596	1 127	-	-
Yhteensä	-3 566	-2 637	-3 349	-709

TASEEN LIITETIEDOT

	Konserni		Larox Oy	
	1996	1994-1995	1996	1994-1995
6. Käyttöomaisuuden muutokset				
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1.	10 827	10 630	6 286	6 160
Lisäykset/vähennykset	-1 000	197	-302	126
Hankintameno 31.12.	9 827	10 827	5 984	6 286
Kertyneet suunnitelmapoistot 31.12.	5 569	5 453	5 508	5 392
Suunnitelmapoistot 1.1.-31.12.	116	240	116	179
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 258	5 375	476	894

(1000 mk)	Konserni		Larox Oy	
	1996	1994-1995	1996	1994-1995
Muut pitkävaikutteiset menot				
Hankintameno 1.1.	20 048	17 498	19 040	16 768
Lisäykset/vähennykset	1 203	2 550	541	2 272
Hankintameno 31.12.	21 251	20 048	19 581	19 040
Kertyneet suunnitelmapoistot 31.12.	17 309	13 854	16 048	13 348
Suunnitelmapoistot 1.1.-31.12.	3 455	5 102	2 700	4 601
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 942	6 194	3 533	5 692
Maa-alueet				
Hankintameno 1.1.	8 848	8 848	6 589	6 589
Lisäykset/vähennykset	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.	8 848	8 848	6 589	6 589
Maa-alueisiin sisältyy arvonkorotuksia	3 350	3 350	3 350	3 350
Rakennukset				
Hankintameno 1.1.	41 366	39 879	40 157	38 452
Lisäykset/vähennykset	4 436	1 487	2 911	1 705
Hankintameno 31.12.	45 802	41 366	43 068	40 157
Kertyneet suunnitelmapoistot 31.12.	10 017	9 334	9 881	9 220
Suunnitelmapoistot 1.1.-31.12.	683	815	661	783
Kirjanpitoarvo 31.12.	35 785	32 033	33 187	30 937
Rakennuksiin sisältyy arvonkorotuksia	16 572	16 572	16 572	16 572
Koneet ja kalusto				
Hankintameno 1.1.	48 542	40 172	33 276	26 360
Lisäykset/vähennykset	6 461	8 370	6 025	6 916
Hankintameno 31.12.	55 003	48 542	39 301	33 276
Kertyneet suunnitelmapoistot 31.12.	32 775	27 240	24 440	20 367
Suunnitelmapoistot 1.1.-31.12.	5 535	5 924	4 073	4 219
Kirjanpitoarvo 31.12.	22 228	21 302	14 861	12 909
Muut aineelliset hyödykkeet				
Hankintameno 1.1.	717	633	432	432
Lisäykset/vähennykset	-54	84	0	0
Hankintameno 31.12.	663	717	432	432
Kertyneet suunnitelmapoistot 31.12.	409	366	386	343
Suunnitelmapoistot 1.1.-31.12.	43	65	43	65
Kirjanpitoarvo 31.12.	254	351	46	89
Tytäryhtiöosakkeet				
Hankintameno 1.1.	-	-	14 367	13 565
Lisäykset/vähennykset	-	-	145	802
Hankintameno 31.12.	-	-	14 512	14 367
Kertyneet suunnitelmapoistot 31.12.	-	-	0	0
Suunnitelmapoistot 1.1.-31.12.	-	-	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	-	-	14 512	14 367
Muut osakkeet				
Hankintameno 1.1.	3 970	3 916	4 916	3 916
Lisäykset/vähennykset	-774	54	0	1 000
Hankintameno 31.12.	3 196	3 970	4 916	4 916
Kertyneet suunnitelmapoistot 31.12.	0	0	0	0
Suunnitelmapoistot 1.1.-31.12.	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 196	3 970	4 916	4 916
7. Arvostuserät				
Konsolidoinnin muuntoero				
lisäys	-	677	-	-
vähennys	-579	-	-	-
Muut erät				
lisäys	-	-	-	-
vähennys	-4 159	-3 222	-3 482	-2 884
Yhteensä	-4 738	-2 545	-3 482	-2 884

	1996	Konserni 1994-1995	1996	Larox Oy 1994-1995		
8. Emoyhtiön saamiset tytäryhtiöiltä						
Myyntisaamiset			16 871	11 774		
Lainasaamiset			23 751	16 880		
josta oman pääoman ehtoista			10 526	9 656		
Siirtosaamiset			210	643		
Yhteensä			40 832	29 297		
9. Käyttöomaisuuden palovakuutusarvo						
Käyttöomaisuuden palovakuutusarvo	109 224	97 292	93 491	93 725		
Palovakuutusarvo perustuu pääasiassa omaisuuden jälleenhankinta-arvoon.						
10. Käyttöomaisuuden verotusarvot						
Maa- ja vesialueet	1 080	1 080	1 080	1 080		
Rakennukset ja rakennelmat	16 515	15 419	13 918	14 392		
Osakkeet	17 193	495	17 193	495		
Yhteensä	34 788	16 994	32 191	15 967		
11. Kaivostoimintaan sitoutunut pääoma						
Lainasaamiset (Mmk)	-	-	3,1	9,2		
Käyttöomaisuus (Mmk)	6,0	11,0	-	-		
Arvostuserät (Mmk)	-	3,2	-	2,1		
Osakkeet (Mmk)	-	-	2,9	2,9		
Yhteensä	6,0	14,2	6,0	14,2		
12. Osakkeet ja osuudet						
		Kpl	Osuus%	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo	
Tytäryhtiöosakkeet						
Larox Inc	USA	50	100	USD	1 000 000	4 084 500
Larox Europe GmbH	Saksa	500	100	DEM	250 000	718 601
Larox Pty Ltd	Australia	400	100	AUD	400	4 578 637
Larox Chile S.A.	Chile	1500	100	CLP	15 000 000	202 879
Larox Poland Ltd	Puola	160	100	PLN	160 000	332 841
Konstruktioinsinöörit Oy	Suomi	50	100	FIM	30 000	30 000
Larox Flowsys Oy	Suomi	1650	55	FIM	1 650 000	1 650 000
Cia Minera Trinidad S.A.	Peru	52991	98	PEI	6 459 642	2 914 770
Tytäryhtiöosakkeet yhteensä						14 512 228
*) Täydellinen erittely osakeomistuksista konserni- ja muissa yhtiöissä sisältyy viralliseen konsernitilinpäätökseen.						
			Osuus%	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo	
Osakkuusyhtiöosakkeet						
San He Jin Yan Filtration Equipment Co.,Ltd.	Kiina		45	CNY	5 197 500	3 820 237
Osakkuusyhtiöt yhteensä						3 820 237
			Kpl	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo	
Muut osakkeet						
Merita A		53796		537 960	1 017 188	
Muut					78 300	
Muut osakkeet yhteensä					1 095 488	
Osakkeet yhteensä					19 427 953	
13. Oma pääoma						
Sidottu oma pääoma						
Osakepääoma tilikauden alussa	26 411	18 865	26 411	18 865		
Rahastoanti	-	7 546	-	7 546		
Osakepääoma tilikauden lopussa	26 411	26 411	26 411	26 411		
Vararahasto tilikauden alussa						
Vararahasto tilikauden lopussa	64	64	64	64		
Arvonkorotusrahasto tilikauden alussa						
Muu lisäys/vähennys	448	7 994	448	7 994		
Arvonkorotusrahasto tilikauden lopussa	-	-7 546	-	-7 546		
Sidottu oma pääoma tilikauden lopussa	448	448	448	448		
Sidottu oma pääoma tilikauden lopussa	26 923	26 923	26 923	26 923		

	Konserni		Larox Oy	
	1996	1994-1995	1996	1994-1995
Vapaa omapääöma				
Vapaa oma pääöma tilikauden alussa	10 629	18 806	4 716	8 472
Osingonjako	-2 641	-5 659	-2 641	-5 659
Vararahastosta	0	0	0	0
Muu lisäys/vähennys	2 005	-3 334	0	0
Tilikauden voitto	5 150	816	14 393	1 903
Vapaa oma pääöma tilikauden lopussa	15 143	10 629	16 468	4 716
Oma pääöma yhteensä	42 066	37 552	43 391	31 639
14. Varaukset				
Vapaaehtoiset varaukset				
Siirtymävaraus tilikauden alussa	-	-	6 450	7 950
muutos	-	-	-4 507	-1 500
Siirtymävaraus tilikauden lopussa	-	-	1 943	6 450
Pakolliset varaukset				
Takuuvaraus tilikauden alussa	491	432	491	432
muutos	172	59	172	59
Takuuvaraus tilikauden lopussa	663	491	663	491
15. Emoyhtiön velat tytäryhtiöille				
Ostovelat	-	-	1 712	1 960
Siirtovelat	-	-	611	234
Muut velat	-	-	713	4 898
Yhteensä	-	-	3 036	7 092
16. Vastuusitoumukset				
Omasta puolesta				
Annetut kiinnitykset	72 410	80 810	70 410	75 510
Konserniyhtiöiden puolesta				
Annetut takaukset	-	-	12 486	8 717
Eläkevastuut	314	314	314	314
Vastuut yhteensä	72 410	80 810	83 210	84 541
17. Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pidemmän ajan kuluttua				
Rahalaitoslainat	2 248	295	2 248	295
Eläkelainat	8 145	8 758	8 145	8 758
Yhteensä	10 393	9 053	10 393	9 053

MUUT LIITETIEDOT

18. Avoimet johdannaissopimukset 31.12.1996

Valuuttajohdannaiset tmk

	käypä arvo	kohde-etuuden arvo
Termiinisopimukset	49 970	49 890
Optiosopimukset		
Ostetut	153	22 890
Asetetut *	-58	23 220

* Asetettuja optioita on käytetty ostettujen myynti-optioiden yhteydessä

Termiinisopimusten yhteenlaskettu käypä arvo lasketaan tilinpäätöspäivän Suomen Pankin keskikurssien mukaan. Optioiden tilinpäätöspäivän käyvän arvon määrittäminen tapahtuu markkinoilla yleisesti käytettyjen optioiden hinnoittelumallien mukaisesti. Kohde-etuuksien arvot on ilmoitettu bruttomääräisinä ostetun valuutan tilinpäätöshetken markkavasta-arvon mukaisesti.

19. Suojautuminen valuutta- ja korkoriskeiltä

Konsernin tavoitteena on minimoida valuutta- ja korkorisikin vaikutus konsernin kassaan, tulokseen ja omaan pääömaan.

Vahvistetun valuuttapolitiikan mukaisesti konsernin rahoitustoiminnon tehtävänä on suojata kaikki merkittävät valuuttariskit. Riskin alainen valuuttaposition koostuu pääasiallisesti myyntisaatavista, tilauskannasta, valuuttamääräisistä veloista sekä osasta tarjouskantaa. Laroxin merkittävimmät laskutusvaluutat ovat USD, FIM, AUD, DEM ja GBP. Konsernin pääasiallinen ostovaluutta on FIM. Valuuttaposition suojauksessa käytetään valuuttatermiinejä, valuuttaoptioita ja valuuttalainoja. Konserni suojaa myös ulkomaisten tytäryhtiöiden omia pääomia valuuttalainoilla.

Varsinaiseen liiketoimintaan liittyvät kurssivoitot ja -tappiot sekä maksetut ja saadut preemioiden käsitellään myyntien ja ostojen oikaisuerinä. Rahoituksen kurssivoitot ja -tappiot kirjataan rahoitustuottojen ja -kulujen ryhmään. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti tilinpäätöshetkellä optioista oli tulosvaikutteisesti kirjaamatta kurssivoittoja 95 tmk.

Korkorisikin hallitsemiseksi konsernin lainanotto on hajautettu kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin instrumentteihin. Tilikauden lopussa konsernissa ei ollut avoimia korkotermiinejä tai koronvaihtosopimuksia.

20. Riita-asiat

Larox Oy on saanut 26.11.1996 haasteen Helsingin käräjäoikeuteen. Kantajana on Outokumpu Oy. Haasteessaan Outokumpu Oy väittää Laroxin loukanneen yhtä heidän patenttiaan. Kantajan korvausvaatimus on lähes 20 Mmk. Larox Oy:n käsityksen mukaan kanne on aiheeton sekä perusteeltaan että määrältään.

HALLITUKSEN EHDOTUS VOITTOVAROJEN KÄYTÖSTÄ

Konsernin vapaa oma pääoma 31.12.1996 on 15.142.620 mk, josta jakokelpoista on 9.207.263 mk. Emoyhtiön voitto päättyneeltä tilikaudelta on 14.393.352,52 mk ja aikaisemmilta tilikausilta kertyneet voittovarot ovat 2.075.183,63 mk. Hallitus ehdottaa, että osinkoa jaetaan 1,90 mk osakkeelta eli 5.018.090 mk. Tämän jälkeen käyttämättömiksi voittovaroiksi emoyhtiössä jää 11.450.446,15 mk.

Lappeenrannassa 18. päivänä helmikuuta 1997

Timo Vartiainen

Nuutti Vartiainen

Katariina Aaltonen

Toivo Matti Karppanen Teppo Taberman

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Larox Oy:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Larox Oy:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.1996 -31.12.1996. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolaian sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys taseen mukaisen vapaan oman pääoman käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Olemme perehtyneet tilikauden aikana julkistettuun osavuosikatsaukseen. Käsityksemme mukaan osavuosikatsaus on laadittu sitä koskevien säännösten mukaisesti.

Lappeenrannassa 19. päivänä helmikuuta 1997

Petteri Valkonen
KHT

Pasi Waris
KHT

TIETOJA OSAKKEISTA

Osakekohtaiset tunnusluvut

	1996	1994-1995	1993-1994	1992-1993	1991-1992
Tulos/osake, mk	5,05	0,22	2,79	2,11	-0,65
Oma pääoma/osake, mk	15,93	14,22	17,31	16,02	19,44
Osinko/osake, mk	1,90	1,00	2,14	0,0	0,0
Osinko/tulos, %	37,6	460,7	76,7	0,0	0,0
Efektiiivinen osinkotuotto, %	5,0	4,2	5,1	0,0	0,0
Hinta/voitto -suhde (P/E)	7,5	110,6	15,2	10,5	-21,4
Osakkeen kurssikehitys					
Keskikurssi, mk	35,22	36,19	38,16	18,45	15,52
Alin kurssi, mk	25,00	23,00	23,57	11,43	11,07
Ylin kurssi, mk	42,00	69,00	59,29	31,43	18,21
Kurssi tilikauden lopussa, mk	37,60	26,20	42,50	22,14	13,57
Osakekannan markkina-arvo kauden lopussa					
A-osakkeet, mmmk*)	26,8	17,0	30,0	15,7	9,9
B-osakkeet, mmmk	73,1	46,4	49,9	26,1	16,4
Yhteensä, mmmk	99,9	63,4	79,9	41,8	26,3
Osakkeiden vaihdon kehitys					
B-osakkeet, 1000 kpl	552,8	292,3	812,8	442,0	44,3
Osuus B-osakkeiden keskim. lkm:stä, %	28,6	15,7	69,0	37,5	3,8
Osakkeiden keskimääräinen lukumäärä, 1000 kpl	1 933,1	1 856,8	1 178,5	1 178,5	1 178,5
Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa					
A-sarja, 1000 kpl	708	708	708	708	708
B-sarja, 1000 kpl	1 933,1	1 933,1	1 178,5	1 178,5	1 178,5
Yhteensä, 1000 kpl	2 641,1	2 641,1	1 886,5	1 886,5	1 886,5

Osakekohtaiset luvut ovat osakeantioikaistuja. Tilvuosien 1994-1995 ja 1992-1993 pituudet ovat poikkeukselliset.

*) A-osakkeen kohdalla käytetty julkisesti noteeratun B-osakkeen tilikauden viimeistä kaupantekokurssia.

Osakekannan jakautuminen sektoreittain 31.1.1997

	Osakkaiden lukumäärä	Osuus osakkaista, %	Osakkeita yhteensä, kpl	Osuus osake- kannasta, %
Yksityiset yritykset	69	10,0	323 231	12,24
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	10	1,5	337 739	12,78
Julkisyhteisöt	2	0,3	10 629	0,4
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	6	0,9	7 670	0,29
Kotitaloudet	600	87,0	1 949 316	73,81
Ulkomaiset omistajat	2	0,3	265	0,01
Yhteensä	689	100,0	2 628 850	99,53
Odotusluettelolla			1 000	0,04
Yhteistilillä			11 250	0,43
Liikkeeseenlaskettu yhteensä			2 641 100	100,00

Osakekannan jakautuminen suuruusluokittain 31.12.1996

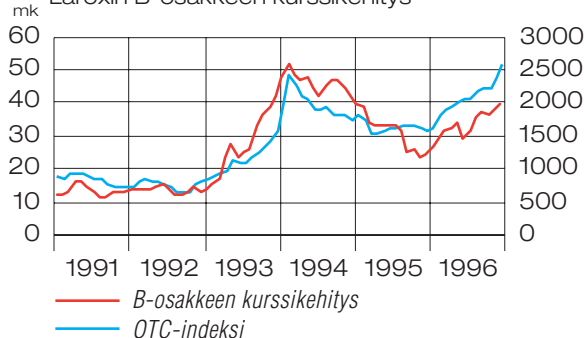
	Osakkaiden lukumäärä	Osuus osakkaista, %	Osakkeita yhteensä, kpl	Osuus osake- kannasta, %
1 - 100	99	14,4	4 984	0,2
101 - 500	347	50,3	99 728	3,8
501 - 1000	103	14,9	78 472	3,0
1001 - 5000	104	15,1	211 922	8,0
5001 - 10000	9	1,3	65 085	2,5
10001 - 50000	20	2,9	521 676	19,8
50001 - 100000	3	0,4	280 603	10,5
Yli 100000	5	0,7	1 352 580	51,2
Hallintarekisteröidyt osakkeet			14 800	0,6
Yhteistilillä			11 250	0,4
Liikkeeseenlaskettu yhteensä			2 641 100	100,0

Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.1996

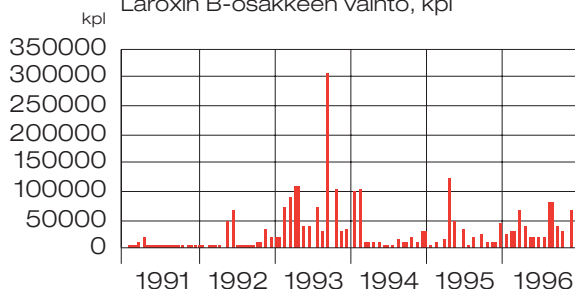
	Osuus osake- kannasta %	Osuus ääni- määrästä %
Vartiainen Timo	12,3	23,2
Aaltonen Terhi-Katariina	12,1	23,2
Kupias Karoliina	11,7	23,1
Vartiainen Nuutti	9,5	16,2
Vartiainen Tyyne	3,2	4,3
Evli-Select Sijoitusrahasto	5,7	0,9
Capillary Oy	3,7	0,6
Merita Pankki Oy	3,7	0,6
Sijoitusrahasto Investa-Osake	1,5	0,2
Unsa Oy	1,4	0,2

Larox Oy:n hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja omistavat ja hallitsevat yhteensä 1 161 087 osaketta, mikä vastaa 65,2 % äänivallasta.

Laroxin B-osakkeen kurssikehitys

Laroxin B-osakkeen vaihto, kpl

K O N S E R N I N   K E H I T Y S   1 9 9 1 - 1 9 9 6

(1000 mk)	1996	1994-1995	1993-1994	1992-1993	1991-1992
Toiminnan laajuus					
Liikevaihto	233 120	181 771	155 264	143 155	124 128
Liikevaihdon kasvu (%)	28,2	17,1	8,5	15,3	18,1
Viennin ja ulkomaantoiminnan osuus %	91	90	90	94,5	92,2
Henkilömäärä (lkm)	268	257	210	204	210
Liikevaihto/henkilö	870	707	739	702	591
Kokonaisvelat	130 812	167 170	143 446	143 348	121 653
Lyhytaikaiset velat	75 970	119 484	61 091	47 377	49 386
Oma pääoma	42 066	37 552	45 729	38 408	46 860
Sijoitettu pääoma	143 997	172 104	160 392	155 565	146 972
Taseen loppusumma	175 179	206 918	191 269	180 756	168 513
Investoinnit	12 281	14 060	10 224	8 921	11 384
Tulos ja kannattavuus					
Käyttökate	36 055	27 495	34 692	31 756	24 734
Poistot	11 640	11 671	12 407	10 239	11 346
Tulos ennen satunnaiseriä ja veroja	16 993	2 383	11 616	6 505	-1 924
Nettotulos	13 427	625	8 118	4 891	-1 797
Käyttökate-%	15,5	15,1	22,3	22,2	19,9
Liikevoitto-%	10,5	8,7	14,4	15,0	10,8
Nettotulos-%	5,8	0,3	5,2	3,4	-1,4
Nettorahoituskulut-%	3,2	7,4	6,9	10,2	12,4
Oman pääoman tuotto-%	31,9	1,4	18,8	9,5	-3,2
Sijoitetun pääoman tuotto-%	15,8	10,0	14,1	14,1	9,2
Rahoitus					
Quick ratio	0,7	0,6	1,1	1,2	1,2
Current ratio	1,2	1,0	1,7	1,9	1,9
Omavaraisuus-%	26,1	19,8	25,4	21,4	27,9
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	53,9	88,6	90,5	96,0	94,0

Tilikausien 1994-1995 ja 1992-1993 tunnusluvut on suhteutettu 12 kuukaudelle.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAPERIAATTEET

Oman pääoman tuotto % =	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaisia eriä} - \text{verot}}{(\text{Sijoitettu pääoma} - \text{korolliset velat tilikauden alussa}) + (\text{sijoitettu pääoma} - \text{korolliset velat tilikauden lopussa})/2} \times 100$
Sijoitetun pääoman tuotto % =	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaisia eriä} + \text{rahoituskulut}}{(\text{Sijoitettu pääoma tilikauden alussa} + \text{sijoitettu pääoma tilikauden lopussa})/2} \times 100$
Omanvaraisuus % =	$\frac{\text{Oma pääoma} + \text{vapaaehtoiset varaukset} + \text{kertynyt poistoero} + \text{arvostuserät} + \text{vähemmistöosuus}}{\text{Vastattavaa yhteensä} - \text{lyhytaikaiset ja pitkäaikaiset ennakot}} \times 100$
Suhteellinen velkaantuneisuus =	$\frac{\text{Vieras pääoma yhteensä} + \text{pakolliset varaukset} - \text{saadut ennakot}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$
Sijoitettu pääoma =	Oma pääoma + vapaaehtoiset varaukset + kertynyt poistoero + arvostuserät + pitkäaikainen vieras pääoma + lyhytaikaiset lainat rahoituslaitoksilta + lyhytaikaiset eläkelainat + rahoitusvekselit + muut lyhytaikaiset velat - laskennallinen verovelka
Quick ratio =	$\frac{\text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}}$
Current ratio =	$\frac{\text{Vaihto-omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$
Tulos/osake =	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaisia eriä, varauksia ja veroja} - \text{verot} +/- \text{vähemmistöosuus}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä kauden aikana}}$
Oma pääoma/osake =	$\frac{\text{Oma pääoma} + \text{vapaaehtoiset varaukset ja poistoero} - \text{lykätty verovelka} - \text{vähemmistöosuus}}{\text{Osakeantioikaistu osakkeiden lukumäärä kauden lopussa}}$
Osinko/osake =	$\frac{\text{Tilikaudelta jaettu osinko}}{\text{Osakeantioikaistu osakkeiden lukumäärä kauden lopussa}}$
Osinko/tulos =	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Tulos/osake}} \times 100$
Efektiivinen osinkotuotto % =	$\frac{\text{Osinko/osake}}{\text{Osakeantioikaistu viimeinen kaupantekokurssi kauden lopussa}}$
Hinta/voitto-suhde (P/E) =	$\frac{\text{Osakeantioikaistu viimeinen kaupantekokurssi kauden lopussa}}{\text{Tulos/osake}}$
Osakkeen keskikurssi =	$\frac{\text{Osakkeen markkamääräinen kokonaisvaihto}}{\text{Kauden aikana vaihdettujen osakkeiden lukumäärä}}$
Osakekannan markkina-arvo kauden lopussa =	Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa x viimeinen kaupantekokurssi
Osakkeiden vaihdon kehitys =	Kauden aikana vaihdettujen osakkeiden lukumäärä ja sen suhteellinen osuus osakesarjan kokonaismäärän painotetusta keskiarvosta kauden aikana

L A R O X - V E R K O S T O

Larox Group, emoyhtiö

Larox Oy
PL 29
FIN-53101 Lappeenranta
Puhelin +358 (5) 668 811
Fax +358 (5) 668 8277
Telex 58233 larox fi
Sähköposti info@larox.fi
Internet: <http://www.larox.fi>

Tytäryhtiöt ja myyntikonttorit

Australia

Larox Pty Ltd
Unit 1, 28 Smith Street
AU-Chatswood NSW 2067
Australia
Puhelin +61 (2) 9910 6400
Fax +61 (2) 9910 6411

Larox Pty Ltd W.A. Office
155 Main Street
AU-Osborne Park
West Australia 6017
Australia
Puhelin +61 (9) 242 3255
Fax +61 (9) 242 3256

Chile

Larox Chile S.A.
Larox Region Office
South America
Alferez Real 1081
CL-Providencia, Santiago
Chile
Puhelin +56 (2) 235 6727
Fax +56 (2) 235 6808

Larox Chile S.A., Antofagasta
Carrera 1663 - Dept. 301
Antofagasta
Chile
Puhelin +56 (55) 223 972
Fax +56 (55) 223 972

Etelä-Afrikka

Larox Southern Africa (Pty) Ltd.
P.O. Box 4010
ZA-Halfway House, 1685
Republic of South Africa
Puhelin +27 (11) 314 1746/7
Fax +27 (11) 314 1741

Iso-Britannia

Larox UK
The Maltings
Manor Courtyard
Sherington
Buckinghamshire MK16 9PR
Great Britain
Puhelin +44 (1908) 615 610
Fax +44 (1908) 615 543

Kanada

Larox Canada
Suite 401, 50
Burnhamthorpe Rd. West
CA-Mississauga
Ontario L5B 3C2
Canada
Puhelin +1 (905) 949 1892
Fax +1 (905) 949 1893

Meksiko

Larox Mexico
Apdo. postal 19-429
MX-Mexico City
03901 Mexico D.F
Mexico
Puhelin +52 (5) 254 0880
+52 (5) 254 7283
+52 (5) 203 2178
Fax +52 (5) 531 9659

Peru

Larox Sucursal Peru
Calle Pablo Usandizaga 243
Urb. Las Magnolias
PE-San Borja, Lima 41
Peru
Puhelin +51 (1) 224 7055
+51 (1) 224 7054
Fax +51 (1) 475 5821

Puola

Larox Poland Ltd
PL-40-956 Katowice
ul. Graniczna 29
Poland
Puhelin +48 (32) 156 2305
+48 (32) 156 4368
Fax +48 (32) 156 5871

Saksa

Larox Europe GmbH
Kapellenstrasse 45 A
D-65830 Kriftel
Germany
Puhelin +49 (6192) 209 30
Fax +49 (6192) 8039

Suomi

Larox Flowsys Oy
PL 29
FIN-53101 Lappeenranta
Puhelin +358 (5) 668 811
Fax +358 (5) 668 8588
Sähköposti info@larox.fi
Internet: <http://www.larox.fi>

Yhdysvallat

Larox, Inc.
9730 Patuxent Woods Drive
US-Columbia
Maryland 21046
United States
Puhelin +1 (410) 381 3314
Fax +1 (410) 381 4490

Larox, Inc. Phoenix, Arizona
8655 E. Via de Ventura Road,
Suite G227
Scottsdale, AZ 85258
United States
Puhelin +1 (602) 922 2444
Fax +1 (602) 922 8470

Argentiina

Distruck S.A.
Puhelin +54 (1) 741 6655
Fax +54 (1) 741 1200

Belgia

kts. Hollanti
Protrade Reuzenaar B.V.

Brasilia

Tornator Representações Ltda
Puhelin +55 (11) 7787 7117
Fax +55 (11) 7787 6298

Bulgaria

Kimpex Ltd.
Puhelin +359 (2) 981 0576
Fax +359 (2) 810 677

Espanja

La Compañia Theron, S.A.
Puhelin +34 (1) 474 1375
+34 (1) 473 4012
Fax +34 (1) 474 6574

Espanja (letkuventtiilit)

Saidi Central
Puhelin +34 (1) 358 1212
Fax +34 (1) 358 0488

Etelä-Korea

Suhwoo Trading Corp.
Puhelin +82 (2) 3472 5900
Fax +82 (2) 3472 5905

Hollanti

Protrade Reuzenaar B.V.
Puhelin +31 (72) 533 9300
Fax +31 (72) 533 5302

Hollanti

(letkuventtiilit, Benelux-maat)
Verolme Trade and Service
Company B.V.
Puhelin +31 (10) 482 5300
Fax +31 (10) 479 6632

Intia

Veera Engineers Pvt. Ltd.
Puhelin +91 (22) 444 9405
Fax +91 (22) 444 9405
Telex 1175869 vepl in

Israel

M.B.L. (LTD)
Puhelin +972 (3) 546 4578
Fax +972 (3) 546 4569

Italia

Faucitano s.r.l.
Puhelin +39 (2) 4819 4732
+39 (2) 4819 4541
+39 (2) 4819 4333
Fax +39 (2) 4819 4767

Itävalta (letkuventtiilit)

Lindeberg Gesellschaft m.b.H.
Puhelin +43 (2772) 54305
Fax +43 (2772) 54305

Japani

C. Correns & Co., Ltd.
Puhelin +81 (3) 3501 2361
Fax +81 (3) 3501 5309

Kanada (letkuventtiilit)

Esko Industries Ltd
Puhelin +1 (604) 984 4201
Fax +1 (604) 984 6562

Kazakstan

Alexander Danilenko
Puhelin +7 (3272) 272 975
Fax +7 (3272) 272 975

Kiina

Kaukomarkkinat Oy
Puhelin +86 (10) 6501 4273
+86 (10) 6501 4274
Fax +86 (10) 6501 4275

Kolumbia (letkuventtiilit)

Remapril Ltda
Puhelin +57 (1) 287 3412
Fax +57 (1) 285 7729

Kreikka

Ergomin Technical Agencies
Puhelin +30 (1) 363 6076-7
Fax +30 (1) 360 3023

Malesia

Master Jaya Engineering
sdn.bhd.
Puhelin +60 (3) 961 5639
Fax +60 (3) 961 7377

Norja

Brevik Process AS
Puhelin +47 (35) 571 499
Fax +47 (35) 571 576

Portugali

Cirtec Int'l, Lda.
Puhelin +351 (1) 383 3434
Fax +351 (1) 385 9602

Ranska (letkuventtiilit)

Trouvay & Cauvin
Puhelin +33 (2) 3525 6262
Fax +33 (2) 3525 6410

Romania

Hollar Impex S.R.L.
Puhelin +40 (62) 421 431
Fax +40 (62) 421 431

Ruotsi

Minrox AB
Puhelin +46 (8) 795 5945
Fax +46 (8) 795 6610

Saudi Arabia (letkuventtiilit)

Bin Harkil
Puhelin +966 (3) 891 1515/2953
Fax +966 (3) 891 8943

Singapore (letkuventtiilit)

Mectron Engineering Pte. Ltd
Phone +65 (863) 3033
Fax +65 (863) 3900
Telex RS 50376

Sveitsi (letkuventtiilit)

Hamberger Armaturen AG
Puhelin +41 (61) 641 4800
Fax +41 (61) 641 4840

Taiwan

Controltek Int'l Co., Ltd.
Puhelin +886 (2) 627 7671
Fax +886 (2) 627 7673

Tanska

Mineral Development
International A/S
Puhelin +45 (45) 825 200
Fax +45 (45) 821 820

Tanska (letkuventtiilit)

Otto C. Jensen A/S
Puhelin +45 (97) 121 000
Fax +45 (97) 213 030

Thaimaa

Cannew International
Trading Co. Ltd.
Puhelin +66 (2) 758 9160-4
Fax +66 (2) 383 5109

Tsekin tasavalta

Kauko Metex CZ, s.r.o.
Puhelin +42 (2) 2410 4101
Fax +42 (2) 2410 4103

Turkki

Mate International
Puhelin +90 (312) 447 1366 PPX
Fax +90 (312) 447 1368

Unkari

Metex Hungaria Kft.
Puhelin +36 (1) 266 6494
+36 (1) 117 4005
Fax +36 (1) 266 6493

Venezuela

Asimeca
Puhelin +58 (51) 430 001
+58 (51) 430 747
Fax +58 (51) 612 141

LAROX

Larox Group

PL 29, 53101 Lappeenranta

Puhelin (05) 668 811

Telefax (05) 668 8277

E-mail info@larox.fi

Internet <http://www.larox.fi>